
ТЕМА III

**ХВАЛЕ ЈЕ ВРЕДНА
РАДОСТ
ПРИЈАТЕЉСТВА
КАДА ЈЕ ДРУГ БОЉИ
ИЛИ
РАВАН НАМА**



Жак-Анри Лартинг, *Отеј* (1912)

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

КОРИСТ, ЗАДОВОЉСТВО, ВРЛИНА

Бесега 3. БЕОПС-а

Кажу да на основу ситница најбоље можемо да закључимо да ли је пријатељство право или је чисто користољубље. У свету где су новац и успех основа свега, пријатељства су, углавном, базирана на користољубљу. Вечито такмичење ко је бољи и ко има више, уноси јаз међу људима. Под утицајем околине постајемо део такмичења. Сваки нови успех доноси већу дозу љубоморе код друге стране. Шта нам је битније, материјално или духовно богатство? Значи ли нам нешто новац и успех ако немамо с ким да га поделимо?

Још је Аристотел у време античке Грчке дефинисао три врсте пријатељства:

1. Пријатељство ради користи;
2. Пријатељство ради заједничког задовољства;
3. Пријатељство утемељено на заједничким врлинама.

Пријатељство ради користи и пријатељство ради заједничког задовољства можемо да ставимо у исти кош. То је заправо пријатељство базирано на користољубљу. Такви пријатељи гледају једни на друге као на средства којим се долази до циља. Све морално и хумано пада у воду. Таква пријатељства најчешћа су када је једна страна „богатија”, било да се ради о хуманом, социјалном или економском капиталу. Мање „богата” страна у жељи да постигне више, а у незнању како то да уради, посеже за оним лошим у себи. Користи успех свог пријатеља да би достигао свој циљ. Најгужније је то што најчешће себе представља као идеалну, способну, моралну и вредну особу. Такви „пријатељи” не воле другог ради њега самога, већ воле корист коју имају од њега. Људе попут ових често називамо улицицама.

Да цитирам Селимовића: „Улице – то су за мене најгори људи на свету, најштетнији, најпоқваренији. Они подржавају сваку власт, они и јесу власт, они сију страх без милости, без икаквог обзира, хладни као лед, оштри као нож, као пси верни свакој држави, као курве неверни сваком појединцу. Најмање људи од свих људи. Док њих буде нема среће на свету, јер ће уништити све што је истинска људска вредност.” Замислите ситуацију, дружите се са

ОГЛЕДАЛО

неким од малих ногу, знате се цео живот. Ви сте увек некако имали мало више среће и боље могућности него ваш пријатељ. Постизали сте више од њега, али свој однос према њему никада нисте мењали. Узимали сте га као другу верзију вас самих, а нисте ни слутили да сте искоришћени. Ситница по ситница и ви схватате да особа коју сте држали као најбољег пријатеља то, заправо, није. Замислите само колику празнину осећате тада у себи.

Француски књижевник Селин овако описује догађај у Првом светском рату: „Оно што људи не могу, могао је један коњ, чији слободни, чисти нагон”, Селин описује с несвакидашњом топлином, „а њихови, немачки ослобођени коњи галопирали су у празно и јурили спрам нас из велике даљине... Долазили су да се придруже нашим коњима, с којима би одмах постали добри пријатељи. Каква срећа. Што се нас војника тиче нисмо могли учинити то исто.”

Понекад су и животиње разумније од човека. Нажалост, код човека су често интереси и жеља за моћи јачи од оног хуманог у њему.

Римски песник Овидије рекао је: „Склапај пријатељства само са себи равнима.” Постоје ли две особе које су у потпуности исте? Не постоје. У било којем односу, увек је неко бољи, па тако и у пријатељству. Да није тако, не би постојала љубомора међу људима. Једна страна је лепша, богатија, образованија, популарнија, амбициознија, искренија, поштенија од друге. Када пријатељства нису права, ситуација је следећа: колико једна страна бива успешнија толико код друге опада самопоуздање, а расте љубомора.

Пријатељство је истинска вредност. Оно убија и (ли) умањује егоизам, одстрањује од себе осећање мржње, гнева, себичности и развија љубав и љубазност према свима. Пријатељство „побеђује изгубивши”, „правим пријатељима све је заједничко.” Такве пријатеље не занима колико користи могу имати од вас. Они вас гледају као своју другу верзију и све што је њихово и ваше је, и обрнуто. Карактеристика правога пријатеља јесте да не гледа само свој лични успех, већ настоји да вас мотивише, да заједно постигнете више. Држите уз себе људе који су задовољни оним што имају и не гледају колико ви имате. Којима је битно да он дружећи се са вама, постају бољи, као и ви са њима. Такви људи су прави пријатељи и једино што је њима битно јесте да вас имају крај себе, да се смеју и плачу са вама, сада и заувек.

Зато, упознајмо нове људе, склапајмо нова пријатељства. Ново пријатељство је ново богатство, крупни капитал. Нова радост и нова вредност.

Нина Бркић

Шеста београдска гимназија Београд

Ментор: проф. Радивоје Благојевић

ХОДАЈ ПОРЕД МЕНЕ

Осјећања и међуљудски односи су оно што нас чини јединственим и непревазиђеним, оно што нас поставља на врх моралне пирамиде и оно без чега не можемо. Много је таквих продуката људског суперлатива, али нас само један чини аутентичним. Позитиван однос између двоје или више људи, повјерење, симпатија, храброст, искреност или једном ријечју - пријатељство. Шта је заправо пријатељство? Као што Аристотел својом мудрошћу мишљу рече: „Пријатељство је једна душа и два тијела”. Али пријатељство је такође једна радост вриједна хвале када је друг бољи или раван нама? Несумњиво је радост пријатељства вриједна хвале, међутим, да ли заправо друг треба да буде бољи или раван нама или једноставно треба да нам буде прави, истински друг?

Луталица сата ће дати одговор на то питање, јер немогуће је одредити тренутак рађања правог пријатељства. Као што постоји кап која препуни суд кад га пуните, тако након низа пријатних гестова, постоји онај који вам препуни срце. А истинска радост пријатељства вриједна хвале ће пустити своје коријење онда када ћутање између два човјека постане пријатније, цјењеније и инспиративније од пуких размјена ријечи са другим особама. Једноставно, универзална моћ пријатељства није у поређењу двије особе већ у изједначавању њиховог пријатељства са васионским димензијама. Тада имамо правог друга, друга који зна све о нама и поред тога нас и даље цијени, онога који нам се обраћа језиком пријатељства - не ријечима него значењима, онога који ће нам једноставно бити друг - бољи од нас или не. Такво ултимативно пријатељство је доказ да постоји нешто јаче од идеологије, вјере и нације. У Домосову роману четири пријатеља често се налазе у супротстављеним таборима, присиљени да се боре једни против других. Али то не квари њихово пријатељство. Не престају потајно помагати један другоме, лукави, исмијавајући истину својих табора. Своје су пријатељство ставили изнад истине, интереса, виших циљева, изнад краља, краљице, изнад свега. Међутим, не смијемо заборавити велику мисао једног од најславнијих филозофа икад - Хегела: „Пријатељство може постојати само између оних који су по моћи једнаки”. Свакако да има вјеродостојности и разумности у овој дубокоумној сентенци, али, прије свега треба да се запитамо да ли желимо одраз моћи као услов за постојање радости пријатељства

ОГЛЕДАЛО

вриједног хвале. Наравно да је људска лакоумност спремна склапати пријатељства ради интереса, али тада говоримо о људском очају, не о васионским врлинама. Уосталом, ко је Санчо Панса Дон Кихоту? Вјерни слуга потчињен свом господару, или истакнути примјер неописиве радости пријатељства? Они стварају васионску ширину и васионску дужину! Као што зрна пијеска чине планине, тренуци године, тако и ситнице које пуно значе чине пријатељство. Управо то је Санча Пансу и Дон Кихота чинило људима, који на крају нису памтили ријечи њихових непријатеља, већ међусобну шутњу њихових генија.

„Не ходај испред мене, можда нећу слиједити. Не ходај иза мене, можда нећу водити. Ходај поред мене и буди мој пријатељ” - ријечи су француског писца и филозофа Албера Камија. Он је упутио јасну поруку цијелом свијету - само ми буди пријатељ, ако не можеш испунити ту улогу у пуном смислу те ријечи, онда си још увијек премален за васионско пространство као мјеру пријатељства.

Лука Дивљак

Гимназија Бања Лука

Ментор: проф. Бранка Кукић

ПРУЖИ РУКУ ЧОВЈЕКУ

„На свијету је најтеже објаснити пријатељство” рекао је Мухамед Али. То није нешто што се учи у школи. Но, ако нисте научили смисао пријатељства, стварно нисте научили ништа.”

У данашње вријеме, свако свакога назива пријатељем. Колико је ко коме пријатељ, дало би се размишљати или расправљати. Да ли је то особа која ти се само смије, говори ти лијепе ријечи, поклања, ... ? Може бити, али, да ли је заиста та особа пријатељ, а уз то не знамо колико су ријечи, осмјеси, поклони истински, из душе. Ја бих ту ипак била суздржана у качоначној одлуци о пријатељству.

Аутор ми је непознат, али ко год да је, цитирам: „Пријатељ је неко ко разумије твоју прошлост, вјерује у твоју будућност и прихвата те данас онаквим какав јеси.” Ово ми се јако допало, јер истинском пријатељу причам о својој прошлости, без да размишљам о стиду, колебању, јер знам да ће све добро, а и лоше схватити реално, посматрати објективно, мислити мозгом, а не срцем. износим планове за будућност, тражим савјете, путеве ка циљу. Све то радим, а не очекујем ласкање. Прави пријатељ је критички пријатељ. Никома од нас не треба пријатељ који се у свему слаже с нама, клима нам главом за све што радимо јер таквог већ имамо, нашу сјену.

Прави пријатељ има времена, упућује нам ријечи хвале и критике, не зна за љубомору. Ах, да љубомора!? Не могу, а да је не споменем. Међу инима који свакога називају пријатељима, у већини случајева присутна је огромна доза љубоморе, која испливава на површину при успјесима других. Тај осјећај зна да прерасте и у патологију уколико се успјеси нижу. Па зар је то дио пријатељства? Искрени истинске пријатеље ствара срећа. Радост због туђе успјеха испуњава и твоју душу и срце. Прави пријатељ вјерује, иницира, постаје „вјетар у леђа”, бодри, усмјерава и на крају слави. Он нема комплекс „ниже вриједности” нити осјећај зависти. Без обзира на „ранг листу”, у сваком успјеху друга ослања се на позитивну страну – има успјешног друга, пратиоца, партнера.

Прави пријатељ осјећа тугу, бол и тежину друга. Суосјећа с њим, те улаже и дио себе како би се то превазишло. Као крајњи циљ има заједничку срећу. Такве ситуације су прилика да схватимо да ли имамо пријатеља или друга. Искрено пријатељство обиљежи жи-

ОГЛЕДАЛО

вот можда чак и дубље и јаче од љубави. Љубав се некада може претворити у опсесију, али пријатељство увијек остаје да се дијели. Истина је да се и пријатељство може објаснити као танка жица која може лако да се прекине, поново се саставља, али чврста је.

С тога, већи проблем представља наћи особу због које би био спреман на све, него „нађеној” особи бити пријатељ. Мало их је, али такве особе још постоје у овој „гужви” од живота. Није тешко изговорити ријечи: „Пружи руку и буди ми пријатељ.” Ако желиш имати пријатеља, и сам мораш бити пријатељски настројен. Пробај! Није тешко!

Берина Ахметхоџић

Електротехничка школа за енергетику Сарајево
Ментор: проф. Јадранка Хрњадовић

СА РУЖОМ КРОЗ ЖИВОТНИ ЛАВИРИНТ

Уери наглог индустријског развоја, када скупоцјени уређаји и рачунари испуњавају наше слободно вријеме и када престају да се цијене истинске људске вриједности, тешко је пронаћи правог пријатеља. Заправо, тешко је уопште наћи пријатеља, у било ком времену. Али ако нам се посрећи и успијемо у томе, ову награду треба знати цијенити.

Пријатељство бисмо могли, засигурно, упоредити са ружама најплеменитијег рода које треба залијевати, узгајати и поклањати им итекако много пажње, како би наш труд уродио плодом. У пренесеном значењу, да би руже процвјетале и да би се расцвјетало заједничко пријатељство, потребно је много рада и воље. Не бисмо погријешили ни кад бисмо успостављање пријатељства упоредили са зидањем куће – постојано, самоувјерено и концизно, од темеља – као што градимо пријатељство: јасно, тачно, темељно и искрено, од првог тренутка. Имати пријатеља, значи никад не бити сам, а имати искреног и правог пријатеља – значи бити уистину срећан. Поставља се питање: шта уопште значи прави пријатељ? Шта значи имати правог пријатеља и како је то бити прави пријатељ? О пријатељству се генерално врло мало разговара и полемише, а свако тражи пријатеља и назива се истим, боље речено – назовипријатељем.

Особа јаког духа и оптимизма, искрена и стамена, борбена и амбициозна, која нас води кроз овај лавиринт, звани живот, то је прави пријатељ. Особа која је у стању индолентности немарно посматра свијет око себе, која је пасивна и без амбиција, али која воли и хоће да буде вољена, такође је прави пријатељ. Хоћемо да покажемо да карактерне црте умногоне могу одредити нашег најбољег друга, али то није ни случајно кључна и пресудна карактеристика. Можда ови „мирни пријатељи” чекају на нас, чекају радост пријатељства јер у њему виде сламку спаса. Треба им пружити руку, јер знамо да када нам се чини да нема излаза, излаз треба тражити.

Треба хвалити и славити радост пријатељства, треба славити радост живота, јер то су најљепши и највећи подвизи у историји човјечанства.

Другарство нема мане – ми их имамо, јер се међусобно разли-

ОГЛЕДАЛО

кујемо – али баш је у томе суштина искрених пријатељских спона. Када бисмо сви били исти, утонули бисмо у једноличну свакодневицу против које се боримо. Пријатељи се боре заједно, држећи се за руке и помало наивно славећи радост пријатељства. То им нико не може ускратити, то им је вјечни дар од Бога дат на чување и његовање.

Још је давно Аристотел рекао: „Пријатељство је једна душа у два тијела”. Кроз овај разговор о пријатељству, кристално јасно се издваја лајтмотив „правог пријатеља”, а ми смо сигурни да двоје људи могу сачувати душу која их спаја, која их веже нераскидивим пријатељским везама.

Мија Плакаловић

Средњошколски центар Пале
Ментор: проф. Јелена Парађина